

**TIPOLOGIJA DOKUMENATA/DELA
ZA VOĐENJE BIBLIOGRAFIJA U SISTEMU COBISS**

10. 6. 2008.

ČLANCI I DRUGI SASTAVNI DELOVI

1.01 Izvorni naučni članak

Izvorni naučni članak je samo prva objava originalnih istraživačkih rezultata u takvom obliku da istraživanje može da se ponovi, a utvrđene činjenice provere. Po pravilu je organizovan po shemi IMRAD (Introduction, Methods, Results And Discussion) za eksperimentalna istraživanja ili na deskriptivan način za deskriptivna naučna područja. Mora da bude objavljen u naučnom časopisu sa recenzentskim sistemom prihvatanja članaka i recenziran. Recenzentski sistem mora da bude vidljiv iz uputstava za autore.

Izlaganja na konferenciji, i u slučaju da su objavljena u naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.06 ili 1.08.

1.02 Pregledni naučni članak

Pregledni naučni članak je pregled najnovijih dela o određenom predmetnom području, dela pojedinog istraživača ili grupe istraživača sa ciljem da se već publikovane informacije sažmu, analiziraju, evaluiraju ili sintetizuju. Donosi nove sinteze koje uključuju takođe i rezultate sopstvenog istraživanja autora. Mora da bude objavljen u naučnom časopisu sa recenzentskim sistemom prihvatanja članaka i recenziran. Recenzentski sistem mora da bude vidljiv iz uputstava za autore.

Izlaganja na konferenciji, i u slučaju da su objavljena u naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.06 ili 1.08.

1.03 Kratki naučni članak

Kratki naučni prilog je izvorni naučni članak kod kojeg neki elementi sheme IMRAD mogu da budu ispušteni. Ukratko sažima rezultate završenog izvornog istraživačkog dela ili dela koje je još u toku. Ovde spadaju takođe i kratki pregledi (mini review) i prethodne objave, ako imaju značaj kratkog naučnog priloga.

Izlaganja na konferenciji, i u slučaju da su objavljena u naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.06 ili 1.08.

1.04 Stručni članak

Stručni članak je prikaz već poznatog, s naglaskom na upotrebljivosti rezultata izvornih istraživanja i širenja znanja, a zahtevnost teksta prilagođena potrebama korisnika i čitaoca stručnog ili naučnog časopisa u kojem je objavljen.

Izlaganja na konferenciji, i u slučaju da su objavljena u stručnom ili naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.07 ili 1.09.

1.05 Popularni članak
Popularni članak je članak za popularizaciju naučnih ili stručnih spoznaja i društvene uloge istraživačke i razvojne delatnosti. Popularni članci po pravilu se objavljuju u opštim časopisima i novinama, te drugim časopisima za popularizaciju znanja. Izlaganja na konferenciji, i u slučaju da su objavljena u stručnom ili naučnom časopisu, ne spadaju u ovu kategoriju, već se raspoređuju u 1.07 ili 1.09.
1.06 Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji (pozvano predavanje)
Pozvano predavanje mora da bude vidljivo iz publikacije ili programa konferencije ili dokazano s pozivom organizatora konferencije, te mora da odgovara kriterijumima pod 1.08.
1.07 Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji (pozvano predavanje)
Pozvano predavanje mora da bude vidljivo iz publikacije ili programa konferencije ili dokazano s pozivom organizatora konferencije, te mora da odgovara kriterijumima pod 1.09.
1.08 Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji
Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji (predavanje, referat, poster) u celini objavljeno u samostalnom zborniku konferencije, u naučnom časopisu ili na web stranici konferencije, odnosno organizatora konferencije. Objavljeno izlaganje mora da bude barem u načelu organizovano kao naučni članak. Recenziranost prema kriterijumima za izvorne/pregledne naučne članke, odnosno samostalne naučne sastavne delove u monografijama, utvrđuje se s obzirom na tipologiju zbornika konferencije koji može biti samostalna monografska publikacija, redovni ili posebni broj časopisa, suplement ili izvor na internetu. Sažeci i prošireni sažeci, ili objavljene transparencije, ne spadaju u ovu kategoriju (vidi 1.12).
1.09 Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji
Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji (predavanje, referat, poster) u celini objavljeno u samostalnom zborniku konferencije, u naučnom (ili stručnom) časopisu ili na web stranici konferencije, odnosno organizatora konferencije. Sažeci i prošireni sažeci, ili objavljene transparencije, ne spadaju u ovu kategoriju (vidi 1.13).
1.12 Objavljeni sažetak naučnog izlaganja na konferenciji
Sažetak ili prošireni sažetak izlaganja (predavanja, referata, postera) na konferenciji koji je objavljen u zborniku konferencije ili u naučnom, odnosno stručnom časopisu, ili na web stranici konferencije, odnosno organizatora konferencije.
1.13 Objavljeni sažetak stručnog izlaganja na konferenciji
Sažetak ili prošireni sažetak izlaganja (predavanja, referata, postera) na konferenciji koji je objavljen u zborniku konferencije ili u naučnom, odnosno stručnom časopisu, ili na web stranici konferencije, odnosno organizatora konferencije.

<p>1.16 Samostalni naučni sastavni deo ili poglavlje u monografskoj publikaciji</p> <p>Samostalni naučni sastavni deo ili poglavlje u monografskoj publikaciji, obrađuje se kao posebna bibliografska jedinica samo u slučaju kad je reč o tzv. uredničkoj publikaciji sa samostalnim priložima pojedinih autora, a ne o integralnom tekstu više autora, navedenih takođe i na naslovnoj strani monografije. Ovde spadaju i izvorne naučne geografske karte, ako predstavljaju samostalni prilog koji može autorski da se identifikuje.</p> <p>Izlaganja na konferencijama koja su objavljena u zborniku konferencije, ili u tematskom ili posebnom broju časopisa, ne spadaju u ovu kategoriju.</p> <p>Sastavni delovi ili poglavlja u publikacijama tipa 2.03, 2.04, 2.05, 2.12, 2.13 i 2.14 analitički se ne obrađuju.</p>
<p>1.17 Samostalni stručni sastavni deo ili poglavlje u monografskoj publikaciji</p> <p>Samostalni stručni sastavni deo ili poglavlje u monografskoj publikaciji, obrađuje se kao posebna bibliografska jedinica samo u slučaju kad je reč o tzv. uredničkoj publikaciji sa samostalnim priložima pojedinih autora, a ne o integralnom tekstu više autora, navedenih takođe i na naslovnoj strani monografije. Ovde spadaju i stručne geografske karte, ako predstavljaju samostalni prilog koji može autorski da se identifikuje.</p> <p>Izlaganja na konferencijama koja su objavljena u zborniku konferencije, ili u tematskom ili posebnom broju časopisa, ne spadaju u ovu kategoriju.</p> <p>Sastavni delovi ili poglavlja u publikacijama tipa 2.03, 2.04, 2.05, 2.12, 2.13 i 2.14 analitički se ne obrađuju.</p>
<p>1.18 Odrednica – sastavni deo enciklopedije, leksikona, rečnika ...</p> <p>Odrednica – sastavni deo obuhvata sistematični pregled i prikaz određene teme, problema, predmeta, reči, ličnosti ili događaja. Ovde spadaju samo odrednice duže od 200 reči. Ako se obrađuju odrednice, koje su kraće od 200 reči, raspoređuju se u 1.25. Kada je reč o naučnim sastavnim delovima koji su po obimu uporedivi sa samostalnim naučnim sastavnim delovima monografija, mogu da se rasporede u 1.16.</p>
<p>1.19 Recenzija, prikaz knjige, kritika</p> <p>Prilog u naučnoj ili stručnoj publikaciji (časopisu, knjizi itd.), u kojem autor ocenjuje ili dokazuje pravilnost/nepravilnost nekog naučnog ili stručnog rada, kriterijuma, mišljenja ili utvrđene činjenice i/ili pobija/podržava/ocenjuje utvrđene činjenice, radove ili mišljenja drugih autora. Prikaz stručnog mišljenja, mišljenja o naučnom, stručnom ili umetničkom delu, naročito s obzirom na njegov kvalitet.</p>
<p>1.20 Predgovor, propratna reč</p> <p>Kratki tekst ispred ili iza glavnog teksta koji govori o tom tekstu i o njegovom autoru. Pozdravne reči, zahvalnice i sl. se ne obrađuju. Kada je reč o uvodnim ili propratnim studijama naučnog ili stručnog značaja, mogu da se rasporede u 1.16 ili 1.17.</p>
<p>1.21 Polemika, diskusioni prilog</p> <p>Prilog u kojem autor dokazuje pravilnost određenog kriterijuma, svog mišljenja ili utvrđene činjenice i pobija konstatacije ili mišljenja drugih autora.</p>

1.22 Intervju
Javnosti namenjen naučno ili stručno relevantan razgovor. Primarno autorstvo pripada intervjuisanoj osobi ako citati njegovih odgovora obuhvataju veći deo objavljenog teksta. U suprotnom se intervjuisana osoba tretira kao sekundarni autor.
1.23 Umetnički sastavni deo
Poezija, proza, kompozicije i drugi umetnički sastavni delovi nekog zaključenog opusa.
1.24 Bibliografija, indeks i sl.
1.25 Drugi članci ili sastavni delovi

MONOGRAFIJE I DRUGA ZAKLJUČENA DELA

2.01 Naučna monografija
Naučna monografija je publikacija u kojoj se naučno, sistematično, iscrpno i sveobuhvatno tretira neki problem, pitanje ili predmet, ličnost ili događaj, u jednoj svesci, odnosno u određenom broju svezaka, koje se objavljuju istovremeno ili u unapred određenom vremenskom periodu. Publikacija mora da bude recenzirana i treba da ima sve propisane elemente za dobijanje CIP-a i ISBN-a (ISMN-a). Ovde spadaju i naučno-kritičke objave originala, naučni prevodi s komentarom, naučni rečnici i naučne geografske karte. Zbornici konferencija, zaključni i drugi izveštaji o radu na istraživačkim zadacima i sl. (mada u vezanom obliku), ne spadaju u ovu kategoriju. O izuzecima odlučuje državna ustanova koja je nadležna za nauku.
2.02 Stručna monografija
Stručna monografija je publikacija u kojoj se stručno tretira neki problem, pitanje ili predmet, ličnost ili događaj, u jednoj svesci, odnosno u određenom broju svezaka koje se objavljuju istovremeno ili u unapred određenom vremenskom periodu. Publikacija mora da ima sve propisane elemente za dobijanje CIP-a i ISBN-a. Zbornici konferencija, zaključni i drugi izveštaji o radu na istraživačkim zadacima i sl. (mada u vezanom obliku), ne spadaju u ovu kategoriju.
2.03 Univerzitetski ili visokoškolski udžbenik s recenzijom
Univerzitetski ili visokoškolski udžbenik je vrsta publikacije koja je namenjena studentima kao propisana nastavna građa za određeni studijski smer ili predmet (npr. udžbenik algebre, praktikum).
2.04 Srednjoškolski, osnovnoškolski ili drugi udžbenik s recenzijom
Udžbenik za osnovne i srednje škole, te drugo preduniverzitetsko obrazovanje, koji je priređen u skladu s propisanim nastavnim planom i programom i prihvaćen po odgovarajućem postupku.
2.05 Ostala nastavna građa
Sistematska obrada nastavne materije po studijskom programu, koju autor priprema po svojoj ili tuđoj građi (beleške predavanja, sabrana građa, skripta), zbirka vežbi i zadataka za određeni predmet, te druga nastavna pomagala (npr. zvučna građa, multimedijske nastavne jedinice ...).

2.06 Enciklopedija, rečnik, leksikon, priručnik, atlas, geografska karta
Publikacija opšteg ili stručnog značaja, koja na pregledan način obuhvata podatke i uputstva za određeno područje ili predmet.
2.07 Bibliografija
Uređeni pregled objavljenih i/ili izvedenih radova koji je objavljen kao monografija.
2.08 Doktorska disertacija
Doktorska disertacija je rad na osnovu kojeg je autor stekao naziv doktora nauka.
2.09 Magistarski rad
Magistarski rad je rad na osnovu kojeg je autor stekao naziv magistra nauka ili naziv magistra prema bolonjskom programu.
2.10 Specijalistički rad
Specijalistički rad je rad na osnovu kojeg je autor stekao naziv specijaliste.
2.11 Diplomski rad
Diplomski rad je rad na osnovu kojeg je autor stekao stručni naziv.
2.12 Završni izveštaj o rezultatima istraživanja
Publikacija koja prikazuje tok i rezultate (spoznaje, otkrića) naučno-istraživačkog ili razvojno-istraživačkog zadatka. Ovde spadaju samo završni, odnosno zaključni izveštaji koji su javno dostupni. Privremeni, fazni i godišnji izveštaji, te administrativni izveštaji za finansijere se ne evidentiraju.
2.13 Elaborat, predstudija, studija
Izveštaj o izvedenom projektnom zadatku kao zaključena stručna publikacija, odnosno dokumentacija namenjena poznatom korisniku u kojoj je sistematski i iscrpno obrađen neki problem ili tema na osnovu relevantnih izvora informacija, te date smernice za rešavanje problema i predlozi za dalji rad.
2.14 Projektna dokumentacija (idejni projekat, izvodački projekat)
Projekat može da bude zaključena publikacija koja određuje šta treba da se učini i kako, odnosno zbirka nacрта, tehničkih opisa i troškovnika za neki objekat (npr. projekat puta, zgrade u građevinarstvu i arhitekturi, mašine u mašinstvu, informacijskog sistema, investicijski projekat u ekonomiji i sl.).
2.15 Mišljenje veštaka, arbitražno rešenje
2.16 Umetničko delo
Poezija, proza, kompozicije, filmovi, slike i druga umetnička dela.
2.17 Katalog izložbe

2.18 Istraživački ili dokumentarni film , zvučni ili video snimak
Objava naučnih problema i rezultata na filmskoj ili magnetskoj traci, ili na drugom elektronskom nosiocu informacija.
2.19 Radio ili televizijska emisija
Radio ili televizijska emisija koja na stručno utemeljen način tretira određeni sadržaj. Obrada treba da se izvrši na osnovu predloženog snimka, inače se događaj evidentira u 3.11.
2.20 Zaključena naučna zbirka podataka ili korpus
Elektronska zbirka podataka čiji se naučni značaj pokazuje u upotrebljivosti za istraživanje širokog spektra aplikativnih ili teorijski osmišljenih problema. Zbirka podataka mora biti rezultat zaključenog istraživanja i mora odgovarati visokim kriterijumima kvaliteta koji se ocenjuje na osnovu temeljne prateće dokumentacije. Zbirka podataka mora biti dokumentovana i dostupna u obliku koji omogućuje ponavljanje objavljenih naučnih konstatacija izvedenih na osnovu nje. Korpus je jedinstvena, standardno označena i iznutra strukturirana zbirka autentičnih tekstova, nastala prema unapred određenim merilima i sa određenim ciljem, dostupna u elektronskom obliku i opremljena alatima koji omogućuju višeslojno pretraživanje i statističku obradu podataka.
2.21 Programska oprema
Programska oprema na računarskom mediju koja je javno dostupna ili izrađena za poznatog naručioca i predstavlja autorski prepoznatljiv samostalni rad. Programska oprema za podršku informacijskih sistema ili procesa, kod koje je autorstvo po pravilu korporativno, se ne evidentira.
2.22 Nova sorta
Nova sorta biljaka je intelektualno vlasništvo. Dokazuje se odlukom o potvrđivanju, odnosno obezbeđivanju sorte koju izdaje nadležni državni organ na osnovu međunarodno uporedivih rezultata PIN (Prepoznatljivost-Izjednačenost-Nepromenljivost) dobijenih ispitivanjima u institucijama priznatim na nivou EU; takođe, sorta treba da bude upisana u Zajednički katalog sorti EU.
2.23 Patentna prijava
Status patentne prijave ima zahtev za dodelu patenta od podnošenja do podele i objave patenta u službenom glasniku nadležnog ureda za zaštitu industrijske svojine. Ured izdaje prijaviocu potvrdu o prihvaćenom zahtevu. Za isti izum, u bibliografiju spada samo jedna patentna prijava.
2.24 Patent
Patent je zaštićeni izum. Patent se priznaje danom objave patenta u zvaničnom glasniku nadležnog ureda za zaštitu industrijske svojine. Patent se dokazuje odlukom o priznavanju patenta ili njegovom objavom na internetu (ESPACENET). Kada se patent prizna, zapis o patentnoj prijavi (2.23) mora da se briše! Ako je za isti izum u različitim državama priznato više patenata, koji su članovi iste patentne grupe, tipologija se dodeljuje samo jednom zapisu po izboru izumitelja ili osobe koja je prijavila patent. Ostali članovi grupe odgovarajućim indikatorom moraju biti izdvojeni iz bibliografije. Izuzetak su priznati patenti sa suštinskim izmenama osnovnog izuma.

2.25 Ostale monografije i druga zaključena dela
2.30 Zbornik stručnih ili nerecenziranih naučnih radova na konferenciji
2.31 Zbornik recenziranih naučnih radova na međunarodnoj ili stranoj konferenciji 2.32 Zbornik recenziranih naučnih radova na domaćoj konferenciji
Zbornik recenziranih naučnih radova na konferenciji koji su recenzirani po kriterijumima za izvorne/pregledne naučne članke, odnosno samostalne sastavne delove u monografijama. Zbornik može biti samostalna monografska publikacija, redovni ili posebni broj časopisa, suplement ili izvor na internetu . Iz navoda u publikaciji, ili na drugi način koji se može dokazati , mora biti vidljivo da su radovi adekvatno recenzirani. Domaća konferencija se tretira kao međunarodna kada je najmanje 1/3 aktivnih učesnika iz inostranstva. Pri tom se uvažavaju učesnici čija su izlaganja objavljena u zborniku.

IZVEDENI RADOVI (DOGAĐAJI)

3.10 Umetničko izvođenje
Koncerti, pozorišne i operске predstave, te druga javna izvođenja umetničkih dela.
3.11 Radio ili TV događaj
Učešće u radio ili televizijskim vestima, prikazima, razgovorima i sl.
3.12 Izložba
Priredivanje koje organizuje autor izloženih dela ili autor postavke.
3.14 Predavanje na stranom univerzitetu
Predavanje na univerzitetu, naučnoj, odnosno akademskoj instituciji i naučnim udruženjima van Srbije. Duža gostovanja na stranim univerzitetima spadaju u biografiju.
3.15 Izlaganje na konferenciji bez štampanja
Naslov izlaganja mora da bude vidljiv iz programa konferencije.
3.16 Pozvano predavanje na konferenciji bez štampanja
Pozvano predavanje mora da bude dokazano s pozivom organizatora konferencije i vidljivo iz programa konferencije. To su po pravilu pozvana uvodna/zaključna plenarna predavanja.
3.25 Drugi izvedeni radovi

DODATNA OBJAŠNENJA I UPUTSTVA

Bibliografske zapise u sistemu COBISS kreiraju za to osposobljeni bibliotekari (bibliografi) u bibliotekama. Članci i drugi sastavni delovi, te monografije i druga zaključena dela, obrađuju se na osnovu primarnog dokumenta/dela. Izvedeni radovi (događaji) evidentiraju se na osnovu odgovarajućeg dokaza o izvedenom radu. Ako publikacija nije dostupna u biblioteci, bibliotekaru mora da je dostavi autor. Za pravilno razvrstavanje (klasifikaciju) bibliografskih jedinica prema ovoj tipologiji primarno su odgovorni autori, a tip dokumenta/dela može da odredi i ekspert za predmetno područje.

Tipologija se dodeljuje samo bibliografskim zapisima kod kojih bar jedan autor ima šifru istraživača ili evidencioni broj u sistemu COBISS, a po potrebi i njihovim nadređenim zapisima. Izuzetno se dodeljuje i zapisima za članke drugih autora u časopisima od nacionalnog značaja.

Tip članka utvrđuje se na osnovu:

- navoda o tipu koji je po pravilu u zaglavlju članka
- navoda da časopis objavljuje samo članke određenih tipova koje uredništva po pravilu objavljuju u uputstvima za autore
- naziva rubrike u kojoj je članak objavljen, ako je časopis podeljen na takav način.

U drugim slučajevima, tip dokumenta/dela opredeljuje bibliotekar u saradnji sa autorom ili ekspertom za predmetno područje u skladu sa opisom tipova dokumenata/dela u ovoj tipologiji.

Zapisi za članke iz časopisa koji su još u štampi, po pravilu se ne unose u sistem COBISS. Izuzetak su članci koji ispunjavaju sva tri sledeća uslova:

- članak koji je prihvaćen za objavljivanje;
- članak koji je već objavljen na web strani izdavača i vidljiv u punom tekstu;
- članak kojem je dodeljen DOI identifikator.

Ako postoje elektronska i štampana verzija članka, u sistemu COBISS se kreira samo zapis za jednu od verzija.

Zapisi o organizovanju događaja ne unose se u sistem COBISS. Takvi podaci spadaju u biografije.

Za članke koji su u istoj publikaciji objavljeni u originalu i u prevodu, u sistemu COBISS kreira se samo jedan bibliografski zapis.